

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-9

5.1.2022

Gjensidige Forsikring ASA

Retts hjelp

Krav om tilbakebetaling av sykepenger – tvist sammenheng med sikredes yrke/erhverv?

Sikrede søkte om retts hjelpdekning i forbindelse med oppstått tvist med Nav i forbindelse med krav om tilbakebetaling av sykepenger og arbeidsavklaringspenger. Tilbakebetalingskravet var begrunnet i innrapporterte inntektsopplysninger. Selskapet avsto sikredes krav om retts hjelp med henvisning til unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller arbeid. Sikrede påklaget selskapets avslag og anførte at tvisten gjaldt sentrale forvaltningsrettslige regler og at den ikke hadde sammenheng med sikredes yrke eller arbeid. Nemnda kom til at tvisten var omfattet av unntaket.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for utgifter til retts hjelp.

Sikredes forsikring dekker tvist, men har unntak for:

Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller arbeid.

Sikrede søkte retts hjelpdekning i forbindelse med tvist med Nav da Nav reiste krav om tilbakebetaling av sykepenger og arbeidsavklaringspenger. Tilbakebetalingskravet var begrunnet med sikredes innrapporterte inntektsopplysninger. Sikrede hadde mottatt en ytelse istedenfor lønn i forbindelse med sykdom.

Sikrede bestred kravet og anførte at vedtaket var ugyldig. Sikrede hevdet videre at virkningstidspunktet for arbeidsavklaringspenger måtte endres, samt at krav om sykepenger måtte omgjøres til krav om arbeidsavklaringspenger.

Saken ble senere behandlet i lagmannsretten som konkluderte med at Navs vedtak om tilbakebetaling var gyldig. Retten fant at innvilgelsen av sykepenger var basert på sviktende forutsetninger, og at det var grunnlag for omgjøring av vedtaket. Retten konkluderte videre med at sikrede var velvitende om at det i det ikke var innberettet lønn eller trukket skatt for den perioden som lå til grunn for sykepengene.

Selskapet avsto sikredes søknad om retts hjelpdekning med henvisning til unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller arbeid.

Sikrede klaget saken inn til Finansklagenemnda.

Sikrede krever dekning for utgifter til retts hjelp og anfører at tvisten er omfattet av vilkårene. Den foreliggende tvisten har ingen sammenheng med sikredes arbeidsforhold eller arbeid. Saken handler først og fremst om sentrale forvaltningsrettslige regler i folketryktdoven, forvaltningsloven og grunnleggende rettsikkerhet. Saken har ingen likhetstrekk med typiske saksområder som unntaket er ment å dekke, som oppsigelses- og avskjedssaker og yrkesskadesaker. Kravet angår et trygdespørsmål, idet trygdeetaten har forsømt seg ettersom relevante spørsmål ikke ble stilt til

sikrede under saksbehandlingen av sykepenger. Dersom saken hadde vært bedre utredet, og sikrede hadde mottatt forsvarlig veiledning, så ville det ikke ha skjedd en feilutbetaling, og det hadde ikke oppstått krav om tilbakebetaling. Også den delen av saken som gjelder AAP handlet om forsømmelse av veiledningsplikten. Nav unnlot å opplyse om og veilede om muligheten for å søke AAP tidligere slik at sykepengene kunne blitt motregnet i rett ytelse.

Selskapet avviser ansvar og anfører at tvisten er unntatt fra dekningen. Tvisten har klar sammenheng med sikredes yrke/ervert. Grunnlaget for sykepengene er lønnsopplysningene som ble inngitt til forvaltningen. Tvisten trenger ikke ha direkte utspring fra sikredes yrke så lenge det er en bakenforliggende sammenheng. Slik selskapet ser det har ikke sykdommen/helsen til sikrede vært noe tvistetema i denne saken, men opplysningene om lønn og en ytelse som erstatter dette.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for utgifter til rettshjelp.

Sikredes rettshjelpforsikring har unntak for tvist som "har sammenheng med sikredes yrke eller ervert".

Formuleringen "har sammenheng med" betyr at det må være en tilknytning mellom tvisten og sikredes yrke, men stiller ikke krav om at det må være årsakssammenheng mellom yrke eller ervert og tvisten og derfor heller ikke at yrke/ervert må være den direkte årsaken til tvisten eller den eneste årsaken til tvisten, jf. bl.a. FinKN 2019-112, FKN-2010-079 og 2016-031. En løsere tilknytning er da tilstrekkelig.

Nemnda forstår saken slik at sikrede er i tvist med Nav vedrørende Navs krav om tilbakebetaling av sykepenger etter sikredes innrapportering av inntekt. Spørsmålet er om sikrede hadde opptjent rett til sykepenger for den aktuelle perioden. Tvisten har sammenheng med sikredes ervert i den forstand at det er sikredes inntekt som avgjør om vilkårene for sykepenger er oppfylt eller ikke. Sykepengen er en trygdeytelse som beregnes på bakgrunn av opplysninger om lønn, jf. for så vidt FinKN 2019-945. Det er videre spørsmål om sikrede hadde rett til AAP. Innvilgelse av AAP vurderes på grunnlag av sikredes arbeidsevne og beregnes på bakgrunn av sikredes inntekt før perioden. Også denne delen av tvisten har derfor "sammenheng med" sikredes ervert, jf. for så vidt FinKN 2016-385.

Sikrede anfører at tvisten gjelder sentrale forvaltningsrettslige regler i folketryktdoven og forvaltningsloven, og at den ikke har sammenheng med sikredes arbeidsforhold eller ervert. Sikrede har videre vist til at kravet angår et trygdespørsmål, herunder spørsmålet om trygdeetaten har oppfylt sin veiledningsplikt under saksbehandlingen av sykepengen. Men tvisten kan "ha sammenheng med" yrke/ervert selv om den gjelder andre spørsmål enn selve arbeidsforholdet. Sikrede viser til at en slik tolkning er urimelig og gjør rettshjelpdekningen verdiløs. Rettshjelpforsikring er en aksessorisk dekning til en annen forsikring og gis uten individuell risikovurdering. Det er derfor naturlig at denne dekningen er begrenset mot risiko med mer individuelle kjennetegn slik som f.eks. yrke og ervert. Nemnda kan ikke se at dette gjør dekningen verdiløs, og det aktuelle unntaket er helt vanlig i denne typen forsikring.

Særmerknad:

Forbrukerrepresentanten Alexander Venås er under tvil kommet til samme resultat som nemndas øvrige medlemmer, og har da lagt avgjørende vekt på resultatet i lignende saker i nemndspraksis.

Forbrukerrepresentanten reiser imidlertid spørsmål ved om det aktuelle unntaket kan tolkes så vidt som nemndspraksis gir uttrykk for. Dette særlig i lys av de krav til klarhet og forståelighet som

avtaleloven § 37 første ledd nr. 3 og forbrukeravtaledirektivet artikkel 5 stiller til utformingen av vilkår i forbrukeravtaler.

Rettshjelpdekningen under innboforsikringen er utformet som en generell dekning for alle tvister som den sikrede er part i som privatperson, med mindre tvisten omfattes av ett av de spesifikke unntakene. Den nærmere begrunnelsen for og formålet med det omtvistede unntaket er ikke belyst av selskapet i denne saken. Det vil jo kunne være en viktig tolkningsfaktor ved fastleggelsen av unntakets nærmere innhold.

En nærliggende antakelse om unntakets formål er at den understreker rettshjelpforsikringens formål: Forsikringen skal dekke sikredes utgifter i tvister i egenskap av *privatperson*. I den grad tvisten gjelder sikrede i rollen som yrkesutøver eller næringsdrivende, faller det følgelig utenfor forsikringens formål. Det synes som dette var den primære begrunnelsen for det aktuelle unntaket ved innføringen av rettshjelpsforsikringene i Norge i 1970 (se uttalelsene i innstilling fra utvalget til å utrede spørsmålet om innføring av rettshjelpsforsikring, 25.11.69).

Det fremstår dessuten naturlig at rettshjelpsforsikringen ikke dekker tvister der den sikrede er part som arbeidstaker, da dette for de fleste ville innebåret en dobbeltdekning. Arbeidstakere har normalt mulighet til å være medlem av en arbeidstakerorganisasjon som ivaretar ens arbeidstakerinteresser.

Trygderettslige tvister virker imidlertid å falle i en annen kategori. De gjelder utvilsomt sikrede "i egenskap av privatperson", ikke yrkesutøver. Med unntak for tvister som gjelder yrkesskadedekning og tilhørende fordeler, vil dessuten tilknytningen til sikredes yrke ofte fremstå ganske indirekte.

Tvisten i denne saken var mellom Nav og sikrede, i rollen som medlem av folketrygden, og gjaldt tilbakebetaling av sykepenger samt virkningstidspunktet for arbeidsavklaringspenger.

Forbrukerrepresentanten synes det fremstår noe anstrengt å omtale dette som en tvist som har "sammenheng" med sikredes yrke. Andre faktorer, som sikredes helse og arbeidsevne, samt hans opptreden da han ble arbeidsufør, fremstår mer fremtredende. Denne type indirekte tilknytning mellom yrket og en tvist om trygdeytelser etter sykdom er imidlertid flere ganger tidligere enstemmig av nemnda ansett for å være omfattet av det omtvistede unntaket, se for eksempel FinKN 2016-031, 2016-385 og 2016-405. Under tvil finner derfor forbrukerrepresentanten at det også må bli resultatet i denne saken.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).